

PRÁVNÝ STAV OPERÁCIE SPOLOČNÁ ZODPOVEDNOSŤ

Čl. 5 odst. 4 písm a) Ústavného zákona č. 227/2002 Z.z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu: „V čase núdzového stavu môže prezident na návrh vlády nariadiť výkon mimoriadnej služby profesionálnym vojakom, vojakom v zálohe povolaným na pravidelné cvičenie alebo na plnenie úloh ozbrojených síl a vojakom dobrovoľnej vojenskej prípravy”.

§ 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 570/2005 Z.z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Na účely tohto zákona je mimoriadnou službou vojenská služba vykonávaná v služobnom pomere, ktorú je v období krízovej situácie¹⁾ povinný vykonať vojak mimoriadnej služby uvedený v písmene e)“.

§ 2 odst. 1 písm. e) bod 1 zákona č. 570/2005 Z.z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Na účely tohto zákona je vojakom mimoriadnej služby

1. profesionálny vojak, ktorému bol v období krízovej situácie¹⁾ nariadený výkon mimoriadnej služby,
2. vojak v zálohe povolaný na výkon odbornej prípravy, ktorému bol v období krízovej situácie¹⁾ nariadený výkon mimoriadnej služby,
3. vojak v zálohe povolaný na výkon mimoriadnej služby v období krízovej situácie¹⁾ po prezentácii v ozbrojených silách Slovenskej republiky (ďalej len „ozbrojené sily”),
4. registrovaný občan, ktorý bol v čase vojny⁴⁾ alebo vojnového stavu⁵⁾ odvedený a povolaný na výkon mimoriadnej služby po prezentácii v ozbrojených silách“.

§ 3 ods. 1 Zákona č. 321/2002 Z.z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky: „Príslušník ozbrojených síl (ďalej len „vojak“) skladá vojenskú prisahu, ktorá znie: „Slávnostne prisahám, že budem verný Slovenskej republike. Sľubujem, že budem zodpovedne plniť úlohy, ktoré ozbrojeným silám vyplývajú z Ústavy Slovenskej republiky, ústavných zákonov, zákonov, a budem vykonávať vojenské rozkazy. Budem čestným, statočným a disciplinovaným vojakom. Som pripravený brániť slobodu, nezávislosť, zvrchovanosť, územnú celistvosť Slovenskej republiky a nedotknuteľnosť jej hraníc. Na to som pripravený vynaložiť všetky svoje sily a schopnosti a nasadiť aj svoj život. Tak prisahám!“.

§ 132 ods. 1 Zákona č. 281/2015 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Služobná disciplína je povinnosť dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, právne záväzné akty Európskej únie, zákony, ostatné všeobecne záväzné právne predpisy a vojenskú prisahu. Služobná disciplína je aj povinnosť dodržiavať vojenské rozkazy, nariadenia, príkazy a pokyny veliteľov, Etický kódex profesionálneho vojaka, vojenské predpisy, služobné predpisy a ostatné interné predpisy, s ktorými bol profesionálny vojak riadne oboznámený.“

§ 132 ods. 2 Zákona č. 281/2015 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov: “Vojenský rozkaz, nariadenie, príkaz a pokyn nesmú byť vydané v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, právne záväznými aktmi Európskej únie, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, vojenskou prisahou, Etickým kódexom profesionálneho vojaka, vojenskými predpismi, služobnými predpismi a ostatnými internými predpismi”.

Čl. 2 Etického kódexu profesionálneho vojaka, ktorý podľa § 132 ods. 6 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa ustanovuje: *„Veliteľ nesmie vyžadovať od podriadených profesionálnych vojakov plnenie úloh, ktoré sú v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, právne záväznými aktmi Európskej únie, zákonmi, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a služobnými predpismi.“*

§ 132 ods. 4 Zákona č. 281/2015 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov: *“Ak veliteľ trvá na splnení vojenského rozkazu, nariadenia, príkazu alebo pokynu, musí ho profesionálnemu vojakovi písomne potvrdiť a profesionálny vojak je povinný ho splniť. Písomné potvrdenie sa nevyžaduje, ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania.”*

§ 132 ods. 5 Zákona č. 281/2015 Z.z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov: *“Profesionálny vojak je povinný odoprieť splnenie vojenského rozkazu, nariadenia, príkazu alebo pokynu veliteľa, ak by jeho splnením spáchal trestný čin alebo priestupok; túto skutočnosť oznámi bezodkladne najbližšiemu nadriadenému toho veliteľa, ktorý vojenský rozkaz, nariadenie, príkaz alebo pokyn vydal.”*

Posledný rozkaz prezidenta SR, ktorý bol zverejnený vo Vestníku MO SR, čiastka 97, 30. decembra 2020 bol nasledovný: *“Rozkaz prezidentky Slovenskej republiky č. 12/2020, ktorým sa mení rozkaz prezidentky Slovenskej republiky č. 7/2020 k 28. výročiu vzniku Slovenskej republiky”* – pozri <https://www.mosr.sk/vestniky-mo-sr-vydane-v-roku-2020/>

Operácia Spoločná zodpovednosť sa opiera o nasledovné uznesenia vlády SR:

- Uznesenie vlády č. 202/2020 zo 6.4.2020 k návrhu na vyčlenenie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky pri zabezpečovaní verejného poriadku a v súvislosti s opatreniami v boji proti koronavírusu.
- Uznesenie vlády č. 644/2020 z 9.10.2020 k návrhu na použitie ozbrojených síl Slovenskej republiky na odstraňovanie následkov núdzového stavu.
- Uznesenie vlády č. 587/2020 z 30.9.2020 k návrhu na vyhlásenie núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.
- Uznesenie vlády č. 665/2020 z 18.10.2020 o schválení použitia ozbrojených síl Slovenskej republiky na prípravu a vykonanie celoštátneho testovania obyvateľstva na území Slovenskej republiky na prítomnosť ochorenia COVID-19.

Či vláda mala právomoc hlasovať o uznesení vlády č. 202/2020 zo 6.4.2020 k návrhu na vyčlenenie príslušníkov ozbrojených síl Slovenskej republiky pri zabezpečovaní verejného poriadku a v súvislosti s opatreniami v boji proti koronavírusu, ktorý vláda schválila vyplýva z odpovede na otázku či v období, v ktorom sa uplatňovalo uvedené uznesenie sme boli *„v stave bezpečnosti“*, alebo *„v krízovej situácii“*. *„V stave bezpečnosti vláda takúto právomoc má. Má ju však uplatňovať nariadením vlády a nie uznesením vlády. V takomto prípade uznesenie vlády č. 202/2020 zo 6.4.2020 nebolo pre ozbrojené sily záväzná, čo znamená, že Ozbrojené sily SR nemohli vyčleniť profesionálnych vojakov na zabezpečovanie verejného poriadku na základe uvedeného uznesenia. „V krízovej situácii“ takúto právomoc v zmysle vyššie uvedeného*

nemá. Aj pre tento prípad platí, že na základe uznesenia vlády č. 202/2020 zo 6.4.2020 Ozbrojené sily SR nemohli vyčleniť profesionálnych vojakov na zabezpečovanie verejného poriadku.

Uznesenie vlády č. 587/2020 z 30.9.2020 k návrhu na vyhlásenie núdzového stavu podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov je samostatná téma, ktorej je venovaná pozornosť v osobitnom dokumente.

Operácia „*SPOLOČNÁ ZODPOVEDNOSŤ*“ vychádzala hlavne z Uznesenia vlády č. 665/2020 o schválení použitia ozbrojených síl Slovenskej republiky na prípravu a vykonanie celoštátneho testovania obyvateľstva na území Slovenskej republiky na prítomnosť ochorenia COVID-19. V uvedenom uznesení Vláda SR v bode A.2. schválila, citujem: „*použitie ozbrojených síl Slovenskej republiky na prípravu a vykonanie celoštátneho testovania obyvateľstva na území Slovenskej republiky na prítomnosť ochorenia COVID-19 v čase a v rámci odstraňovania následkov núdzového stavu*“. Pritom platí, že v čase núdzového stavu môže nariadiť výkon mimoriadnej služby profesionálnym vojakom iba prezident na návrh vlády (Čl. 5 odst. 4 písm a) Ústavného zákona č. 227/2002 Z.z.). Mimoriadnou službou je vojenská služba vykonávaná v služobnom pomere, ktorú je v období krízovej situácie (v našom prípade v období núdzového stavu) povinný vykonať vojak mimoriadnej služby (§ 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 570/2005 Z.z.), pričom vojakom mimoriadnej služby je profesionálny vojak, ktorému bol v období krízovej situácie (v našom prípade v období núdzového stavu) nariadený výkon mimoriadnej služby (§ 2 odst. 1 písm. e) bod 1 zákona č. 570/2005 Z.z.). Z uvedeného je zrejmé, že vláda SR „*v krízovej situácii*“, a už vôbec nie v „*v stave bezpečnosti*“, nedisponuje kompetenciou schvaľovať „*nariadenie výkonu mimoriadnej služby profesionálnym vojakom, vojakom v zálohe povolaným na pravidelné cvičenie alebo na plnenie úloh ozbrojených síl a vojakom dobrovoľnej vojenskej prípravy*“. Vláda SR disponuje iba kompetenciou schvaľovať „*návrh vlády nariadiť výkon mimoriadnej služby profesionálnym vojakom, vojakom v zálohe povolaným na pravidelné cvičenie alebo na plnenie úloh ozbrojených síl a vojakom dobrovoľnej vojenskej prípravy*“ a jeho „*predloženie prezidentovi Slovenskej republiky na schválenie*“, ktorý má po schválení takejto veci vydať rozkaz prezidenta Slovenskej republiky. Prezident Slovenskej republiky v prípade operácie „*SPOLOČNÁ ZODPOVEDNOSŤ*“ v čase núdzového stavu nenariadil profesionálnym vojakom výkon mimoriadnej služby žiadnym rozkazom. Vyplýva to z vestníkov MO SR uvedených na www.mosr.sk (To isté platí aj pre uznesenie vlády č. 644/2020 zo 9.10.2020 k návrhu na použitie ozbrojených síl Slovenskej republiky na odstraňovanie následkov núdzového stavu, ktorý vláda schválila).

Je zrejmé, že OSSR sa v prípade a realizácii operácie Spoločná zodpovednosť nemohli oprieť o žiadne z uvedených uznesení vlády. Akýkoľvek operačný plán, rozkaz, nariadenie, usmernenie vychádzajúce z uznesenia vlády č. 665/2020, ako aj z uznesení vlády č. 202/2020 644/2020, tak nemá žiadny vzťah k výkonu štátnej služby profesionálneho vojaka z dôvodu, že sa nejedná o použitie Ozbrojených síl Slovenskej republiky podľa § 4 ods. 4 Zákona č. 321/2002 Z.z. Akýkoľvek operačný plán, rozkaz, nariadenie, usmernenie tak bol vydaný nielen v rozpore s vojenskou prísahou (§ 3 ods. 1 Zákona č. 321/2002 Z.z.), ale aj v rozpore § 132 ods. 1, 2 Zákona č. 281/2015 Z.z. a čl. 2 Etického kódexu profesionálneho vojaka. Postup profesionálneho vojaka v prípade vydania takéhoto operačného

plánu, rozkazu, nariadenia, usmernenia jednoznačne stanovuje § 132 ods. 5 Zákona č. 281/2015 Z.z. v zmysle, ktorého je každý profesionálny vojak povinný takýto vojenský rozkaz a nariadenie odoprieť.